

РОЗДІЛ VII. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.353:343.7

DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2020-3-20>

Обставини, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців

Дерновий В. В.

Національна академія внутрішніх справ,
пл. Солом'янська, 1, Київ, Україна
vitaliidernovii@gmail.com

Ключові слова:

обставини, що підлягають встановленню, службова особа, чуже майно, іноземець, кримінальне правопорушення.

У статті досліджено обставини, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців. Дослідженням визначено три блоки обставин, що підлягають доказуванню під час розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців. Особливу увагу звернуто на такі обставини, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування вказаного кримінального правопорушення, як: 1) подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення); 2) винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення; 3) вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат. Визначено перелік країн, у яких найчастіше утримують службові особи грошові кошти, якими вони заволоділи шляхом зловживання своїм службовим становищем.

Висвітлено, що на початковому етапі розслідування кримінального провадження задля ефективного його проведення та надання правової оцінки усім учасникам вчинення заволодіння коштами з використанням іноземців необхідно провести аналіз та дослідити законодавства країн, у яких зареєстровані компанії, які фігурують у розслідуванні, та країн, у банківських установах яких відкриті рахунки цих компаній.

Висновками встановлено, що з'ясування обставин, які підлягають встановленню на початковому етапі розслідування такого виду кримінального правопорушення, є дуже відповідальною роботою правоохоронних органів України, адже від їх роботи залежить не лише доведення винуватості усіх причетних до цього злочину осіб, а і повернення усього викраденого майна у власність держави. Тому, орієнтуючись на досвід окремих країн, з метою вдосконалення наявних механізмів повернення активів, одержаних злочинним шляхом, потрібно внести зміни до законодавства нашої держави, чим запровадити правовий інститут стягнення в дохід держави необґрунтованих активів до закінчення кримінального провадження.

Circumstances subject to identification at the initial stage of investigating the expropriation of property committed through power abuse with foreigners involved

Dernoyi V. V.

*National Academy of Internal Affairs,
Solomenska sq., 1, Kyiv, Ukraine
vitaliidernovii@gmail.com*

Key words:

circumstances subject to investigation, official, property, foreigner, criminal offence.

Article is aimed to determine the circumstances subject to identification at the initial stage of investigating the expropriation of property, committed through power abuse with the involvement of foreigners. We have identified three categories of circumstances to be proved during the investigation of property expropriation committed through power abuse with the involvement of foreigners. Particular attention is paid to the following circumstances which are to be established at the initial stage of this criminal offense investigation:

- 1) criminal offense (time, place, method and other circumstances of the criminal offense);
- 2) the fault of the accused on the commission of a criminal offense, its form, the motive and purpose of the criminal offense;
- 3) the type and amount of damage caused by a criminal offense, as well as the amount of procedural costs. The list of countries where officials most often keep the assets expropriated through power abuse is presented.

It is highlighted that at the initial stage of the criminal investigation, in order to conduct it effectively and provide a legal assessment to all persons involved in expropriation of funds with participation of foreigners, it is necessary to analyze and investigate the legislation of countries where companies under investigation are registered and countries whose banking institutions are used to open accounts for these companies.

In addition, it was emphasized that the accumulated experience of some foreign countries should be used to improve the existing mechanisms for the recovery of illegally obtained assets and national legislation to fully introduce the legal mechanism of unjustified assets recovery for the benefit of state prior to the criminal proceedings completion.

Вступ. Розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності є досить складною категорією кримінальних правопорушень для органів досудового розслідування, особливо якщо це відбувається відносно таких специфічних кримінальних правопорушень, які спрямовані на заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців. На цей час маємо змогу спостерігати високий рівень корупції у вищих органах нашої держави. Без сумніву, цьому явищу потрібно протидіяти та усіма силами намагатися викоринити його із життя українського суспільства. Водночас це є складна та кропітка робота, якою займаються правоохоронні органи. Тому хочемо звернути увагу саме на обставини, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців.

Мета статті – визначити обставини, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження питань щодо визначення обставин, що підлягають встановленню під час розслідування кримінальних правопорушень, які спрямовані на заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, займалися такі науковці, як Ю.П. Аленін, С.А. Альперт, В.Д. Арсен'єв, В.П. Бахін, Л.М. Білецька, Р.С. Белкін, Ю.М. Грошевий, А.Я. Дубінський, В.С. Зеленецький, М.І. Костін, М.В. Костицький, В.С. Кузьмічов, А.М. Ларін, В.К. Лисиченко, П.А. Лупинська, М.М. Михеєнко, В.В. Молдаван, В.Т. Нор, М.А. Погорєцький, М.В. Салтевський, Н.В. Сибільова, С.В. Слінько, С.М. Стахівський,

М.С. Строгович, В.М. Тertiшник, Ф.Н. Фаткулін, С.А. Шейфер, В.Ю. Шепітько, М.С. Шумило. Водночас залишається недослідженим питання обставин, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців. Саме залучення іноземців до вчинення такого виду злочину зумовлює застосування інших процедур розслідування слідчим органом досудового розслідування.

Виклад основного матеріалу. Задля досягнення вищевказаної мети для початку нам потрібно з'ясувати, яке ж місце у структурі криміналістичної методики займають обставини, що підлягають встановленню під час розслідування кримінальних правопорушень.

Одні науковці схилиються до думки, що потрібно відмежовувати обставини, які підлягають встановленню у кримінальному провадженні, від криміналістичної характеристики [1, с. 485]. Інші, наприклад, І.О. Возгрін, вважають, що обставини, які підлягають встановленню, та криміналістична характеристика є одними із видів довідкової криміналістичної інформації, необхідної слідчому та прокурору для успішної організації кримінального переслідування осіб, які вчинили злочин [2, с. 302]. Є також погляд В.І. Галагана, який відносить криміналістичну характеристику злочинів та обставини, що підлягають встановленню, як два окремих, однак взаємопов'язаних елементи, до структури методики розслідування окремих видів злочинів [3, с. 26].

На нашу думку, обставини, що підлягають встановленню у конкретному кримінальному правопорушенні, потрібно відділяти від криміналістичної характеристики, хоча між ними існує взаємозв'язок, який також потрібно враховувати. Адже криміналістична характеристика певного кримінального правопорушення формується завдяки аналізу й узагальненню криміналістичних характеристик сукупності конкретних кримінальних правопорушень, а відповідно, надати таку характеристику можна лише за умови їх розкриття, тобто з'ясування обставин, що підлягають встановленню.

Варто зазначити, що обставини, які підлягають встановленню, та обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, кореспондуються. Водночас у кримінальному процесуальному праві їх називають «предметом доказування» [4, с. 131].

Як зазначає С.М. Стахівський, метою кримінально-процесуального доказування є встановлення об'єктивної істини, а її досягнення можливе лише тоді, коли під час провадження у кримінальній справі з достатньою повнотою

і достовірністю будуть встановлені усі факти і обставини, які мають значення для правильного вирішення цієї справи. Сукупність таких фактів і обставин утворюють предмет доказування у кримінальній справі [5].

Своєю чергою В.Г. Гончаренко вказує, що саме та істина, в якій відображається незалежна від суб'єкта дійсність, і повинна бути встановлена у розслідуванні та у судовому розгляді кримінальних справ [6].

Предмет доказування забезпечує фактичну основу для правильної кримінально-правової кваліфікації вчиненого особою (особами) суспільно-небезпечного діяння, цілеспрямоване здійснення сторонами процесуальних повноважень у кримінально-процесуальному провадженні у конкретній справі, індивідуалізацію кримінального покарання винних осіб та відшкодування завданої шкоди [7].

Задля досягнення вказаної у науковій статті мети зупинимось і на тому, що процес розслідування злочинів включає в себе такі етапи: початковий етап розслідування, подальший і завершальний. Ці етапи є характерними і для кримінальних правопорушень, що спрямовані на заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців. На нашу думку, початковий етап розслідування вказаного кримінального правопорушення є одним із найважливіших, оскільки саме на цьому етапі проводиться комплекс процесуальних і не процесуальних дій, від яких залежить майбутній очікувальний результат слідчої діяльності та подальше направлення кримінального провадження до суду.

Доречно було зазначено А.В. Мазуром, який вказав, що на початковому етапі визначають загальний напрям розслідування, висувують і перевіряють перші слідчі версії, планують подальші дії. Відповідно до отриманої первинної інформації, наслідків її перевірки і логічної оцінки орган досудового розслідування визначає першорядні завдання, розробляє стратегію і скеровує весь хід подальшого розслідування [8, с. 435].

Інформація про структурні елементи предмета доказування, її обсяг на певному етапі розслідування, особливо на початковому, надають можливість слідчому висувати версії та планувати розслідування. Предмет доказування також зумовлює вибір слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування конкретного кримінального правопорушення під час досудового розслідування. У науці кримінального процесу предмет доказування визначається як система обставин, які виражають властивості та зв'язки події, що досліджується, важливі для правильного вирішення кримінальної справи та прийняття

процесуальних профілактичних заходів у справі, а також для реалізації у кожному конкретному випадку завдань судочинства [9; 10; 11].

Якщо звернути увагу на розслідування конкретного виду кримінального правопорушення, то, крім загального кола обставин, зазначених у законі, може виникнути необхідність і у дослідженні інших доказових фактів, які не входять до предмета доказування, але мають важливе значення для розгляду справи по суті. Тому вважаємо, що під час розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, доказуванню належать такі обставини:

- 1) передбачені ст. 91 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України;
- 2) встановлені диспозицією ст. 191 Кримінального кодексу (далі – КК) України;
- 3) які не входять до предмета доказування, але мають важливе значення для розгляду справи по суті.

Водночас доказуванню підлягають і обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання (ст. ст. 66, 67 КК України), обставини, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою для закриття кримінального провадження (ст. 284 КПК України), обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання (ст.ст. 285–288 КПК України, розділи IX і XII КК України).

З огляду на викладене обставини, які підлягають встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, потрібно також розглядати в контексті вимог ст. 91 КПК України, якими є:

- 1) подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення);
- 2) винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення;
- 3) вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат;
- 4) обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження;
- 5) обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання;
- 6) обставини, які підтверджують, що гроші, цінності та інше майно, які підлягають спеці-

альній конфіскації, одержані внаслідок вчинення кримінального правопорушення та/або є доходами від такого майна, або призначалися (використовувалися) для схилення особи до вчинення кримінального правопорушення, фінансування та/або матеріального забезпечення кримінального правопорушення чи винагороди за його вчинення, або є предметом кримінального правопорушення, у тому числі пов'язаного з їх незаконним обігом, або підшукані, виготовлені, пристосовані або використані як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення;

7) обставини, що є підставою для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру [12].

Зупинимося на ключових обставинах, якими є передбачені у пунктах 1-3 ст. 91 КПК України, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, при цьому не зупиняючись на загальних обставинах, що підлягають встановленню під час розслідування усіх корупційних правопорушень та розкрадань, що відбуваються без залучення іноземців.

Щодо події кримінального правопорушення, то необхідно розмежувати події, які відбувались на території України, та ті, які відбувались за її межами. Стосовно доведення події кримінального правопорушення в частині обставин, що були вчинені за межами України, необхідно для початку визначити можливі країни, під юрисдикцією яких вчинено злочин, детермінувати обсяги інформації, яку можливо отримати на території кожної з країн, та шляхом проведення міжнародного співробітництва встановити істину.

Щодо винуватості обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форми вини, мотиву і мети вчинення кримінального правопорушення, то органу досудового розслідування передусім необхідно визначити коло іноземців, які були залучені до вчинення злочину, та встановити роль кожного з них, встановивши, чи містять ознаки злочину дії, що були вчинені кожним з них, та чи поширює КК України, згідно зі статтею 8, свою дію на них. При цьому можуть бути випадки як залучення іноземцями громадян України до вчинення злочинів, так і залучення громадянами України іноземців.

Щодо виду і розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Одним із найважчих під час доказування факту вчинення заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, є встановлення виду і розміру шкоди, завданої кримінальним право-

порушенням. Згідно з ч. 2 ст. 242 КПК України слідчий або прокурор зобов'язані забезпечити проведення експертизи щодо визначення розміру матеріальних збитків, якщо потерпілий не може їх визначити та не надав документ, що підтверджує розмір такої шкоди, розміру шкоди немайнового характеру, шкоди довіллю, заподіяного кримінальним правопорушенням.

Типовою слідчою ситуацією під час розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, є встановлення факту закупівлі державним підприємством товарно-матеріальних цінностей через спеціально створеного посередника-нерезидента, який своєю чергою закуповує ці товарно-матеріальні цінності у його виробника за значно нижчою ціною.

З огляду на викладене на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, необхідно встановити вартість обладнання, яке було закуплено, та розмір корупційного складника під час здійснення купівлі / продажу обладнання.

При цьому під час досудового розслідування кримінального провадження можуть бути випадки, коли факт спричинення збитків неможливо встановити шляхом вивчення бухгалтерської документації. Це може підтверджуватися матеріалами проведених негласних слідчих (розшукових) дій, під час яких встановлений факт змови між учасниками тендерної процедури із керівником та членами тендерного підприємства щодо попереднього завищення цінових пропозицій, які вносяться до державного підприємства з метою подальшого скерування частини коштів в їх інтересах. Яким чином судовий експерт-економіст під час проведення економічної експертизи може встановити ці обставини? Експерт-економіст може за результатами вивчення даних бухгалтерського обліку встановити ціну, за якою це обладнання було придбане компанією-нерезидентом у виробника, ціну, за яку це обладнання було реалізовано державному підприємству, а також суму коштів, які було скеровано як «відкат» працівнику державного підприємства. У разі відсутності змови між учасниками, за звичайного торгового посередництва (дистрибуторства) під час продажу обладнання виробника компанією-нерезидентом ці діяння можуть не містити складу злочину та мати цілком законний характер. Тоді яким чином експерт за видимої законності проведення тендерної процедури може констатувати, що різниця у ціні купівлі обладнання та його реалізації є збитками для держави? Вважаємо, що експерт

під час проведення експертизи має встановити конкретну суму «відкату» (тобто суму, на яку була завищена вартість обладнання для державного підприємства через наявність корупційного складника), що є типовим способом заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, а чи є ця сума збитками (шкодою), завданими державному підприємству, слідчий, прокурор, суд мають оцінити за своїм внутрішнім переконанням під час складання повідомлення про підозру, обвинувального акту, вироку. При цьому відсутність формулювання у висновку експерта того, що певна встановлена ним сума є збитками для державного підприємства, відповідає п. 6 ч. 2 ст. 242 КПК України та є достатньою умовою для притягнення до кримінальної відповідальності певної особи.

Варто звернути увагу і на обставини, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, де грошові кошти перераховуються на рахунки фіктивних компаній.

Як свідчать результати аналітичного дослідження, проведеного у 2019 році Державною службою фінансового моніторингу України (далі – Держфінмоніторинг), найбільш привабливими юрисдикціями для створення компанії з номінальними власниками залишаються офшорні зони. Однак сьогодні до таких юрисдикцій приєднались країни, в яких максимально спрощений порядок реєстрації компаній і гранично знижені податки на прибуток. Зазвичай це карликові, острівні держави, колишні колонії. Також до таких країн належать юрисдикції, де, з одного боку, високий рівень податкового навантаження і жорсткі аудиторські правила, а з іншого – діє система спеціальних податкових пільг, які насамперед стосуються діяльності холдингових, фінансових і торгових компаній. Податки, що стягуються під час вивозу і репатріації дивідендів, банківських відсотків, платежів роялті та інших видів доходу, значно знижені. Зазначені країни відрізняються ліберальним режимом проведення платежів і можливістю створювати оперативні холдинги, фінансові компанії та пільгові торгові фірми. Вони не стільки ведуть свою підприємницьку діяльність, скільки відповідають за транзит товарів, капіталів і доходів від них. Ці фірми обслуговують діяльність інших іноземних компаній материнської фірми. Приклади країн з помірною податковою системою – Нідерланди, Швейцарія, Ірландія, Люксембург. Ще однією із привабливих країн для ведення номінального бізнесу можна назвати

Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ). Попри той факт, що реєстрація компанії в ОАЕ може бути виключно за участю місцевого спонсора з часткою володіння не менше 51%, є фірми, які надають послуги номінального спонсора.

Також для юридичних осіб з непрозорою структурою власності найбільш характерним місцем реєстрації бенефіціарів є такі країни: Кіпр – 40%; Британські Віргінські острови – 20%; Латвія – 5%; Естонія – 5%.

Серед інших країн та територій Держфінмоніторинг відмічає Острів Гернси, Острів Джерсі, Острів Мен, Острів Олдерні, Бахрейн, Беліз, Андорра, Гібралтар, Монако, Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багамські Острови, Барбадос, Бермудські Острови, Британські Віргінські Острови, Віргінські Острови (США), Гренада, Кайманові Острови, Монтсеррат, Нідерландські Антильські Острови, Пуерто-Ріко, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Співдружність Домініки, Теркс і Кайкос, Ліберія, Сейшельські Острови, Вануату, Маршалльські Острови, Науру, Ніуе, Острови Кука, Самоа, Мальдівська Республіка [13].

Розслідуючи факти заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, зазначену статистику треба мати на увазі, оскільки більшість коштів, одержаних в результаті вчинення злочинів зазначеної категорії, «осідають» на розрахункових рахунках компаній зареєстрованих у вказаних юрисдикціях, або які мають рахунки, відкриті у вказаних юрисдикціях.

До вказаного списку необхідно додати улюблені для учасників корупційних схем в Україні банківські установи Латвійської Республіки. На стороні латвійських банкірів завжди було вільне володіння російською мовою, що сприяло широкому залученню до їх банківських установ клієнтів із пострадянських країн.

Для легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом, використовується кругообіг капіталів через офшорний фінансовий центр (далі – ОФЦ), який дістав назву «розмивання бази оподаткування та переміщення прибутків у низько податкові юрисдикції» (Base erosion and profit shifting, BEPS) і реалізується у такій послідовності:

– на першому етапі необхідно використати наявні можливості для вимивання коштів до ОФЦ. Для цього можуть підійти торговельні операції за завищеними цінами, фіктивні угоди, здійснення інвестицій за кордон тощо;

– на другому етапі (який не є обов'язковим) кошти направляються з ОФЦ до престижних юрисдикцій, де використовуються в низці угод, що маскує їхнє походження;

– на третьому етапі бенефіціар капіталів може зробити вибір щодо подальшого використання коштів: залишити їх у престижній юрисдикції для спадкоємців чи безбідної старості або повернути до країни походження капіталу в формі інвестицій, прямих кредитів і фідучіарних депозитів, що у сукупності з дотриманням ОФЦ норм конфіденційності викривляє коректне сприйняття походження капіталів;

– на четвертому етапі відбувається черговий виток вимивання капіталів – резиденти країни справжнього походження капіталу сплачують дивіденди за прямими інвестиціями та проценти за борговими зобов'язаннями. Зазвичай країни надають державні гарантії щодо повернення іноземних інвестицій та погашення міжнародних боргів, що дозволяє багатьом бізнесменам і корумпованим політикам «закрити власні позиції», якщо політична або фінансова ситуація в країні загостриться [14].

Основними негативними наслідками для економік країн, що допускають вимивання капіталів, є неефективне інвестування (кошти залучаються не найефективнішим бізнесом, а тим, який належить реальному власнику капіталу) та підрив конкуренції всередині країни через нерівні умови щодо оподаткування прибутку [15; 16].

На початковому етапі розслідування кримінального провадження задля ефективного його проведення та надання правової оцінки усім учасникам вчинення заволодіння коштами з використанням іноземців необхідно провести аналіз та дослідити законодавства країн, у яких зареєстровані компанії, які фігурують у розслідуванні, та країни, у банківських установах яких відкриті рахунки цих компаній.

В Україні важливим складником ефективної протидії корупції, відмиванню коштів та організованій злочинності є повернення активів, одержаних злочинним шляхом. На цей час у багатьох країнах світу з метою вдосконалення наявних механізмів повернення активів, одержаних злочинним шляхом, набуває поширення правового інституту стягнення в дохід держави необґрунтованих активів до закінчення кримінального провадження, або цивільна конфіскація.

У законодавстві нашої держави лише нещодавно з'явилося таке поняття, як «стягнення в дохід держави необґрунтованих активів до закінчення кримінального провадження». Тому, орієнтуючись на досвід окремих країн, з метою вдосконалення існуючих механізмів повернення активів, одержаних злочинним шляхом, потрібно внести зміни до законодавства нашої держави, чим запровадити правовий інститут стягнення в дохід держави необґрунтованих активів до закінчення кримінального провадження.

Висновки. Отже, провівши вищевикладене дослідження та визначивши обставини, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців, вважаємо, що початковий етап розслідування вказа-

ного кримінального правопорушення є одним із найважливіших. Адже саме на цьому етапі проводиться комплекс процесуальних і непроцесуальних дій, від яких залежить майбутній очікуваний результат слідчої діяльності та подальше спрямування кримінального провадження до суду.

Література

1. Криміналістика / под ред. Н.П. Яблокова. Москва : Бек, 1996. 690 с.
2. Возгрин И.А. Введение в криминалистику: история, основы теории, библиография. Санкт-Петербург, 2003. 475 с.
3. Правові та криміналістичні проблеми вдосконалення кримінально-процесуальної діяльності (на матеріалах органів внутрішніх справ України) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Галаган Володимир Іванович ; Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2003. 39 с.
4. Кримінальний процес України / за ред. Ю.М. Грошевого та В.М. Хотенця. Харків : Право, 2000. 496 с.
5. Стахівський С.М. Теорія і практика кримінально-процесуального доказування : монографія. Київ, 2005. 272 с.
6. Гончаренко В.И. Использование данных естественных и технических наук в уголовном судопроизводстве (Методологические вопросы). Киев : Вища школа, 1980. 160 с.
7. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 року / за ред. О.А. Банчука, Р.О. Куйбіди, М.І. Хавронюка. Харків : Фактор, 2013. 1072 с.
8. Мазур А.В. Межі початкового етапу розслідування. *Вісник Львівського університету*. 2015. Вип. 61. С. 435–441.
9. Михеенко М.М. Доказывание в советском уголовном судопроизводстве. Киев : Изд-во КГУ, 1984. 137 с.
10. Банин В.А. Структура предмета доказывания в советском уголовном процессе : учеб. пособ. Уфа, 1976. 125 с.
11. Строгович М.С. Теория судебных доказательств / Избранные труды: в 3-х т. Т. 3. Москва, 1991. 300 с.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 06.07.2020).
13. Типологічне дослідження Державної служби фінансового моніторингу України за 2018 рік. Київ, 2019. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2019/20190403/Typology2018_UA.pdf.
14. Луцишин З., Мехтієв Е. Офшорні фінансові центри у глобальному русі капіталів. *Міжнародна економічна політика*. 2017. № 2. С. 62–94. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/23852/1/2018_3.pdf.
15. Серебрянський Д.М. Кампанія щодо боротьби з розмиванням бази оподаткування та переміщенням прибутків: висновки для України [науково-аналітична доповідь] / Д.М. Серебрянський, П.О. Селезень. Ірпінь : НДІ фінансового права, 2015. 39 с.
16. Addressing base erosion and profit shifting (Russian Version). *OECD Publishing*. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201262-ru>.

References

1. Kryminalistyka / pod red. N.P. Yablokova. [Criminalistics: textbook] Moscow : Bek, 1996. [in Russian]
2. Vozgrin I.A. Vvedeniie v kriminalistiku: istoriia, osnovy teorii, bibliografiia. [Introduction to criminalistics: history, theoretical background, sources]. SPb., 2003. [in Russian]
3. Pravovi ta kryminalistychni problemy vdoskonalennia kryminalno-protsesualnoi diialnosti (na materialah organiv vnutrishniv sprav Ukrainy) : avtoref. dys. ... d-ra yuryd. Nauk : 12.00.09 / Halahan Volodymyr Ivanovych ; Natsionalna akademiia vnutrishnih sprav [Legal and forensic aspects of criminal procedure improvement: extended abstract of dissertation (PhD in Law)]. Kyiv, 2003. [in Ukrainian]
4. Kryminalnyi kodeks Ukrainy / za red. Y. M. Hroshevoho ta V.M. Hotentsia. [Criminal Code of Ukraine] Kharkiv : Pravo, 2000. [in Ukrainian]
5. Stakhivskiy S.M. Teoriia i praktyka kryminalno-protsesualnoho dokazuvannia: monographia [Theory and practice of averment in criminal procedure: monograph]. Kyiv, 2005. [in Ukrainian]
6. Honcharenko V.I. Ispolzovanie dannyh estestvennyh i tehnikeskikh nauk v ugolovnom sudoproizvodstve (metodologicheskie voprosy). [Use of data provided by natural and technical sciences in criminal proceeding: methodology] Kyiv : Vyshcha shkola, 1980. [in Ukrainian]

7. Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy vid 13 kvitnia 2012 roku / za red O.A. Banchuka, R.O. Kuibidy, M.I. Khavroniuka. [scientific practical commentary to Criminal Procedure Code of Ukraine] Kharkiv : Faktor, 2013. [in Ukrainian]
8. Mazur A.V. Mezhi pochatkovoho etapu rozsliduvannia [Limits of investigation initial stage: scientific paper] *Visnyk Lvivskoho universytetu*. 2015. Vyp. 61. [in Ukrainian]
9. Mikheienko M.M. Dokazivanie [Averment in USSR criminal justice]. Kyiv : Izd-vo KGU, 1984.
10. Banin V.A. Struktura predmeta dokazivania v sovetskoy ugolovnom prozesse: ucheb. posobie [Structure of fact in question in Soviet criminal process] Ufa, 1976. [In Russian]
11. Strokhovich M.S. Teoria sudebnykh dokazatelstv / Izbrannie trudy: v 3-h t. T. 3. [Theory of judicial proof: selected works] Moscow, 1991. [In Russian]
12. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI. [Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine dd. 13.04.2012 № 4651-VI] Data onovlennia: 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (data zvernennia 06.07.2020). [In Ukrainian].
13. Typolohichne doslidzhennia Derzhavnoi sluzhby finansovoho monitorynhu Ukrainy za 2018 rik. [Typological study of State Financial Monitoring Service of Ukraine – 2018]. Kyiv, 2019. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2019/20190403/Typology2018_UA.pdf.
14. Lutsyshyn Z., Mekhtiiev Y. Ofshorni finansovi tsentry v hlobalnomy rusi kapitaliv. [Offshore financial centers in global capital flows] *Mizhnarodna ekonomichna polityka*. 2017. № 2. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/23852/1/2018_3.pdf.
15. Serebrianskyi D.M. Kampania shchodo borotby z rozmyvanniam bazy opodatkuвання ta peremishchenniam prybutkiv: vysnovky dlia Ukrainy [naukovo-analitychna dopovid] / D.M. Serebrianskyi, P.O. Selezen. [Campaign for tackling the erosion of tax bases and profit shifting: analytical report]. Irpin : NDI finansovoho prava, 2015. [In Ukrainian]
16. Addressing base erosion and profit shifting (Russian Version). *OECD Publishing*. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201262-ru>.